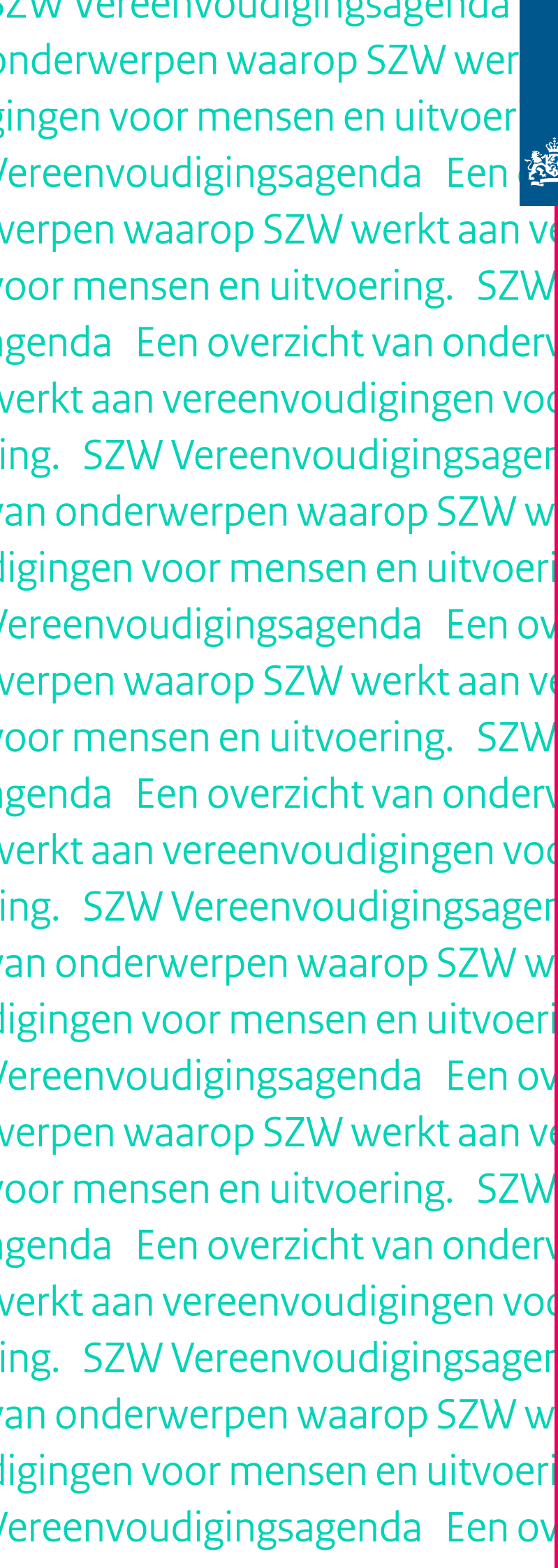

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

SZW Vereenvoudigings-agenda

Een overzicht van onderwerpen waarop SZW (samen-)werkt aan vereenvoudigen voor mensen en de uitvoering.

Op basis van signalen van mensen en uitvoering, over waar de wet- en regelgeving in de praktijk niet begrijpelijk, doenbaar of werkbaar is.

Onderwerpen

Ik ben werkloos 3

Vereenvoudiging WW 3

Doelgroepverklaringen loonkostenvoordeel ouderen 3

Ik ben ziek of arbeidsongeschikt 4

Complexiteit WIA 4

Toeslagenwet 5

Verrekenen 5

Vereenvoudiging ERD/WGA 6

Dagloonsystematiek 7

Ik heb een bijstandsuitkering 8

Onzekerheid / onduidelijkheid over de gevolgen van werken vanuit de bijstand (Simpel Switchen) 8

Ruimte om in schrijnende situaties af te wijken van het principe ‘aanvraagdatum is ingangsdatum’ 8

Kostendelersnorm 9

Vangnet voor zelfstandigen 9

Ik ben AOW gerechtigd 10

Inkomensverandering eerste jaar AOW 10

Schuldige nalatigheid in de AOW 10

Leefvormen in de AOW 11

Ik ben ouder van een kind 12

Dubbele kinderbijslag intensieve zorg 12

Kinderbijslag keten: proces Wkb internationaal 13

Kinderbijslag keten: toekenning kindregelingen na scheiding 13

Overig 14

Brutering van vorderingen 14

Internationale uitvoering 15

Overgangsrecht 15

Ik ben werkloos

Vereenvoudiging WW

Knelpunt	Sinds de inwerkingtreding van de Werkloosheidswet (WW) in 1987 zijn meerdere grote wijzigingen in het WW-stelsel doorgevoerd die ervoor hebben gezorgd dat de WW en de onderliggende regelgeving complex is geworden. Niet alleen de werkloze werknemer die een uitkering aanvraagt heeft te maken met deze complexiteit, maar ook werkgevers en UWV als uitvoeringsorganisatie. In de knelpuntenbrief beschrijft UWV situaties op het gebied van de WW die UWV niet kan uitvoeren conform de wet- en regelgeving, omdat bepalingen in de WW niet (meer) aansluiten op de wijze waarop werkgevers hun salarisadministratie inrichten. Onder andere de voorbeelden die UWV in de brief noemt, zijn aanleiding geweest om de knelpunten die bij het gebruik en de uitvoering van de WW kunnen worden vastgesteld, nader te onderzoeken. Naast het perspectief van de uitvoering is ook het perspectief van de werknemers en werkgevers betrokken bij dit onderzoek.
Regeling	WW
Fase	Nadere verkenning knelpunten
Hoe	Onderzoek waarin knelpunten vanuit perspectief burgers, uitvoering en werkgevers in kaart wordt gebracht.
Link naar relevante stukken	• Kamerbrief plan van aanpak en startnotitie vereenvoudiging Werkloosheidswet (WW) d.d. 08-02-2022 • Kamerbrief bij stand van uitvoering sociale zekerheid d.d. 06-07-2021 • Knelpuntenbrief UWV d.d. 06-07-2021 • Kabinetsreactie IBO Vereenvoudiging
Voortgang	Het onderzoek naar de knelpunten in de WW bevindt zich momenteel in de afrondende fase. Naar verwachting wordt het definitieve eindrapport deze zomer opgeleverd. Dit wordt na het zomerreces 2023 met de Kamer gedeeld. Naar aanleiding van het overzicht van knelpunten uit de eindrapportage werken we in het traject verder aan beleidsvarianten om de WW te verbeteren. Waar mogelijk nemen we bij het vervolg van het vereenvoudigingstraject de inzichten en suggesties uit het IBO Vereenvoudiging mee.

Doelgroepverklaringen loonkostenvoordeel ouderen

Knelpunt	Het aanvraagproces doelgroepverklaring voor het loonkostenvoordeel (LKV) voor ouderen is voor werknemers en werkgevers onduidelijk, omdat ze te maken hebben met verschillende uitvoerders. Werknemers, werkgevers en uitvoerders hebben daardoor administratieve lasten om het recht te kunnen effectueren.
Regeling	Wtl
Fase	Wetgeving in voorbereiding
Hoe	Het kabinet is voornemens het LKV oudere werknemer af te schaffen per 1 januari 2026 (zie Voorjaarsnota 2023), waarmee dit knelpunt verdwijnt.
Link naar relevante stukken	• Voorjaarsnota 2023
Voortgang	Wetgeving voor afschaffen is in voorbereiding.

Ik ben ziek of arbeidsongeschikt

Complexiteit WIA

Knelpunt	De Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) is erop gericht om de mate van arbeidsongeschiktheid te toetsen om zo gericht mogelijk inkomensondersteuning te kunnen bieden aan mensen en participatie te stimuleren. Het feit dat er met veel verschillende individuele situaties rekening gehouden moet worden, heeft geleid tot een veelheid aan bepalingen, die op gedetailleerd niveau vastleggen, hoe vast te stellen welk recht mensen hebben. Dit leidt tot complexe regelgeving. Bijvoorbeeld het duurzaamheid-criterium in de WIA, wat een moeilijk te hanteren begrip is voor burgers en voor de uitvoering. Ook naar het systeem waarin functies staan aan de hand waarvan bepaald kan worden welke mogelijkheden iemand nog heeft op de arbeidsmarkt (CBBS) moet worden bekeken. De ervaring van mensen is dat de afstand tussen die functies in het systeem en de praktijk groot is.
Regeling	WIA
Fase	Verkenning oplossingsrichtingen
Hoe	In de brief van 26 augustus 2022 is een plan van aanpak gedeeld waarmee we hebben laten zien hoe het Kabinet zal werken aan de ambitie om hardheden in de WIA weg te nemen. Dat plan van aanpak bestaat uit korte termijn maatregelen (deze kabinetsperiode), middellange termijn maatregelen (die wijziging van wet- en regelgeving behelzen) en een lange termijn aanpak, waarvoor inmiddels een commissie (OCTAS) is ingesteld. De aanpak van hardheden in de WIA heeft raakvlakken met de aanpak van de mismatch op het terrein van sociaal medisch beoordelen, die leidt tot lange wachttijden voor mensen die ziek of arbeidsongeschikt zijn. In het plan van aanpak zijn deze twee onderwerpen samen-genomen.
Link naar relevante stukken	• kamerbrief-toekomst-sociaal-medisch-beoordelen.pdf (overheid.nl) • Kamerbrief aanpak WIA-hardheden en mismatch sociaal-medisch beoordelen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl • Voortgangsbrief maatregelen sociaal-medisch beoordelen en WIA-hardheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl • Kabinetsreactie IBO Vereenvoudiging
Voortgang	1. Voortgang traject Hardheden WIA: Met sociale partners is een prioritering besproken: voor de korte termijn richt de aanpak zich in eerste instantie op de onderwerpen daglonen (loonloze tijdvakken), het CBBS en verrekenen. Over de vraagstukken rond de dagloon-systematiek en verrekenen staat verderop in deze agenda meer informatie. Hieronder, onder punt 2 in deze paragraaf gaan we nader in op CBBS. In de opdracht aan de OCTAS is naast vereenvoudiging expliciet aandacht voor het wegnemen van hardvochtige effecten. 2. Voortgang CBBS systeem: Wijzigingen binnen het bestaande systeem om CBBS begrijpelijker en mogelijk beter aansluitend op de praktijk te maken, vallen onder de aanpak van hardheden op de korte termijn. Hierover worden komende periode nadere verdiepende gesprekken met sociale partners gevoerd en met UWV. Het omvormen van het systeem (van een theoretische beoordeling naar een andere manier van beoordelen) is een fundamentele wijziging die valt onder scope van de OCTAS. 3. Voortgang complexiteit duurzaamheidscriterium WIA: Ook de beschreven complexiteit met betrekking tot het duurzaamheidscriterium valt onder de scope van de OCTAS. Het beeld eerder was dat het afschaffen of aanpassen van het duurzaamheidscriterium als relatief op zichzelf staande maatregel genomen kon worden op middellange termijn (aangekondigd in de brief van augustus over WIA hardheden en de mismatch SMB). In de meest recente voortgangsbrief over de WIA en SMB concludeert de minister dat dit niet afzonderlijk van andere aspecten binnen het huidige stelsel kan worden uitgewerkt. Nadere uitwerking hiervan vergt fundamentele keuzes binnen het stelsel die zowel werkgevers als werknemers raken. Dat zijn keuzes die juist ook de opdracht van OCTAS raken.

Toeslagenwet

Knelpunt	Er zijn verschillende knelpunten geïdentificeerd in de Toeslagenwet die leiden tot onduidelijkheid voor de uitkeringsgerechtigde. Deze knelpunten kwalificeren de wet als complex en maken de wet minder goed uitvoerbaar.
Regeling	Toeslagenwet
Fase	Oplossingsrichtingen worden verkend.
Hoe	Oplossingsrichtingen voor vereenvoudigingen in de TW worden samen met UWV geïnventariseerd en uitgewerkt.
Link naar relevante stukken	• Kabinetsreactie IBO Vereenvoudiging
Voortgang	In de 2e helft 2024 wordt de Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de verkenning naar oplossingsrichtingen.

Verrekenen

Knelpunt	Als iemand met een uitkering gaat werken, lukt het niet altijd om helemaal uit de uitkering te raken. In die gevallen wordt het inkomen aangevuld met de uitkering (inkomstenverrekening). Uit het rapport 'Als verrekenen een beperking is' (Optimalistic, Muzus, Stimulansz, februari 2021) blijkt dat (deeltijd) werken vaak samengaat met problemen met de inkomstenverrekening door UWV of de gemeente. De inkomenseffecten zijn vaak niet meteen helder voor mensen, waardoor zij soms met een voor hen onverwachte inkomensverandering te maken krijgen. Uitkeringsgerechtigden weten niet altijd dat ze te veel uitkering hebben ontvangen en moeten dit dan onverwacht terugbetalen.
Regeling	Wajong, WIA, WAO, Participatiewet
Fase	In uitvoering
Hoe	Door het wegnemen van knelpunten bij inkomstenverrekening wordt de overgang van uitkering naar werk versoepeld. Voor het gemeentelijk domein wordt dit meegenomen in het programma Simpel Switchen in de Participatieketen en in het wetgevingstraject Participatiewet in Balans. Voor de UWV regelingen wordt bekeken wat er mogelijk is binnen bestaande wet- en regelgeving.
Link naar relevante stukken	• Kamerbrief Opvolging rapport 'Als verrekenen een beperking is' d.d. 05-07-2021 • Eindrapport 'Als verrekenen een beperking is' d.d. 28-02-2021 • Voortgangsbrief maatregelen sociaal-medisch beoordelen en WIA-hardheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
Voortgang	Verrekenen is één van de prioritaire onderwerpen in de aanpak van WIA hardheden voor de korte termijn. Binnen UWV loopt momenteel een pilot op drie kantoren waarin actiever wordt gereageerd op signalen vanuit de polisadministratie dat het inkomen afwijkt van de afgesproken verrekencyclus; de eerste ervaringen worden op kortere termijn verwacht. Ook nu al wordt meer ruimte gelaten voor kortere verrekencycli dan eerder (het was veelal 6 of 12 maanden, nu is meer ruimte voor driemaandelijkse verrekencycli). De maatregelen die door UWV worden genomen zijn gepresenteerd aan de sociale partners en daar positief ontvangen. Er wordt nog nader gesproken met elkaar over wat er mogelijk aanvullend nog nodig is in de wet- en regelgeving. De betreffende maatregelen uit het wetsvoorstel Participatiewet in Balans dragen bij aan het oplossen van de knelpunten rondom het verrekenen. De maatregelen betreffen het verruimen van de bijverdiengrenzen, het bufferbudget, (automatisch) verrekenen van inkomsten uit arbeid op basis van gegevens uit de Polisadministratie en het eenvoudiger verrekenen van de vakantietoeslag, de eindejaarsuitkering en het individueel keuzebudget. Met het bufferbudget kan het tekort aan middelen in sommige maanden, dat door de combinatie van aanvullende bijstand en fluctuerend inkomen wordt gecreëerd, worden ondervangen. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans is mei 2023 in internetconsultatie gegaan.

Vereenvoudiging ERD/WGA

Knelpunt	Het systeem van premiedifferentiatie en eigenrisicodragen kent administratieve lasten en onduidelijkheden als gevolg van wetgeving. In 1998 zijn met de Wet premiedifferentiatie en markwerking in arbeidsongeschiktheidsverzekeringen financiële prikkels geïntroduceerd voor werkgevers in de financiering van de toenmalige arbeidsongeschiktheids-verzekering: premie-differentiatie en de mogelijkheid van eigenrisicodragerschap (ERD). De introductie van deze prikkels beoogde werkgevers te stimuleren tot (meer) re-integratiewerkzaamheden en zo het arbeidsongeschiktheidsvolume te beperken. Om een substantiële prikkel te bieden voor re-integratie gold destijds een periode van 5 jaar als risicoperiode. Met de inwerkingtreding van de WIA is in de WGA een periode van 10 jaar premiedifferentiatie en eigenrisicodragerschap gekozen, om een substantiële prikkel voor werkgevers overeind te houden. Inmiddels zien we dat de periode van 10 jaar tot veel complexiteit en onduidelijkheid leidt. De complexiteit van de toerekenregels en het ontbreken van beschikkingen over overgang van onderneming vergroten de complexiteit die verbonden is aan de 10 jaar durende toerekenen van lasten aan werkgevers.
Regeling	WIA, WGA
Fase	Wetsvoorstel overgang van onderneming is in voorbereiding
Hoe	Met het voorstel tot wijziging van de Wet financiering sociale verzekeringen (WFsv), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en de Ziektewet (ZW) in verband met nadere regels inzake een overgang van onderneming, wordt geregeld dat er een beschikking wordt afgegeven bij een overgang van onderneming en dat er verplicht melding van een overgang gemaakt moet worden door de werkgevers (Wetsvoorstel overgang van onderneming, WOVON). Indien de werkgevers geen melding doen, dan riskeren zij vanaf 2029 een boete. Een beschikking bij overgang van onderneming is een belangrijke stap voor de toerekening van arbeidsongeschiktheidlasten aan werkgevers en heeft ook andere positieve effecten: zo is de verbetering van de registratie van belang voor de gehele premiedifferentiatie. De beschikking zorgt er onder andere voor dat de procedure met betrekking tot het vaststellen van een overgang van onderneming door één instantie (de Belastingdienst) kan plaatsvinden. Hiermee wordt voorkomen dat er op een later moment tegen afzonderlijke besluiten van UWV en de Belastingdienst een procedure moet worden gevoerd, dat is de huidige situatie. Registratie door de Belastingdienst is dan ook nodig om deze maatregelen uit te voeren. De Belastingdienst heeft tijd nodig om de wijzigingen te implementeren. De Belastingdienst en UWV hebben de uitvoeringstoetsen op het wetsvoorstel inmiddels afgerond.
Link naar relevante stukken	• Overheid.nl | Consultatie Wetsvoorstel beschikking bij overgang van onderneming (internetconsultatie.nl) • Voortgangsbrief maatregelen sociaal-medisch beoordelen en WIA-hardheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
Voortgang	Het vraagstuk of de toerekenperiode verkort zou moeten/kunnen worden, loopt mee in OCTAS: er is een bouwsteen aangeleverd over dit vraagstuk. Daarnaast wordt gewerkt aan het wetsvoorstel overgang van onderneming (WOVON) wat een vereenvoudiging zou betekenen van de wet- en regelgeving, die meer duidelijkheid zou scheppen voor werkgevers bij een overgang van onderneming. De Belastingdienst en UWV hebben de uitvoeringstoetsen op het wetsvoorstel inmiddels afgerond. Het wets-voorstel kan hierdoor naar de volgende fase van het wetgevingstraject. De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel is 1 januari 2027 en de boete zal vanaf 1 januari 2029 worden gehandhaafd.

Dagloonsystematiek	
Knelpunt	Dagloonsystematiek van de WIA en de WW hebben een aantal verschillen, waardoor de WIA-dagloonvaststelling in bepaalde situaties een afwijkende uitkomst kan hebben. Voor werknemers die van de WW-uitkering doorstromen naar een WIA-uitkering kan dat tot moeilijk uitlegbare situaties leiden.
Regeling	Dagloonbesluit werknemersverzekeringen
Fase	Uitwerken oplossing
Hoe	Er vinden gesprekken plaats met UWV over dit onderwerp en over andere mogelijke aanpassingen van de dagloonvaststelling.
Link naar relevante stukken	• Kamerbrief Dagloonsystematiek werknemersverzekeringen, d.d. 10 maart 2022 • Kamerbrief over WIA-dagloonvaststelling en loonloze tijdvakken | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl • Voortgangsbrief maatregelen sociaal-medisch beoordelen en WIA-hardheden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
Voortgang	In de Kamerbrief over SMB en WIA hardheden van 28 april jl. is aangegeven dat het voornemen is om de hardheid die ontstaat wanneer personen in hun WIA referte periode een WW uitkering ontvangen, weg te nemen. Nu is het zo dat mensen doordat zij een WW-uitkering ontvangen een zogenaamd loonloos tijdvak in hun referteperiode hebben, en dat heeft een verlagend effect op het dagloon en uiteindelijk op de uitkering. Bij de voorjaarsnota zijn middelen vrijgemaakt om dit knelpunt op te lossen. In de Kamerbrief van 25 november 2022 zijn verschillende manieren genoemd waarop dit zou kunnen. Er wordt momenteel overlegd met UWV over welke van deze manieren om het knelpunt op te lossen het beste is, met daarbij oog voor de uitvoerbaarheid. In de volgende voortgangsbrief over SMB en WIA hardheden (derde kwartaal 2023) zal het definitieve besluit worden gecommuniceerd en zal worden toegelicht voor welke oplossing we kiezen.

Ik heb een bijstandsuitkering

Onzekerheid / onduidelijkheid over de gevolgen van werken vanuit de bijstand (Simpel Switchen)

Knelpunt	Veel mensen die vanuit een uitkering of dagbesteding willen gaan werken durven die stap niet te zetten. Zij hebben de zekerheid van een stabiel inkomen, vaste begeleiding of een veilige weg nodig om de stap te zetten.
Regeling	Participatiewet
Fase	Implementatie
Hoe	Met het project Simpel Switchen in de Participatieketen ondernemen we diverse initiatieven om drempels voor mensen weg te nemen om vanuit een uitkering te gaan werken of stappen te zetten tussen dagbesteding – beschut werk – banenafspraakbaan – regulier werk. Hierbij is ook aandacht voor de weg terug als dat nodig is. Het doel is dat iedereen mee kan doen op de voor hem best passende plek. Simpel Switchen wil er ook voor zorgen dat mensen goed worden begeleid. Bijvoorbeeld bij de overgang zorg naar werk maar ook om aan het werk te kunnen blijven.
Link naar relevante stukken	• Kamerbrief Stand van Zaken Simpel Switchen d.d. 09-11-2020 • www.simpel-switchen.nl
Voortgang	Simpel Switchen wordt een meerjarenprogramma dat nu wordt vormgegeven. Hiermee blijven we werken aan de Simpel Switchen beweging bij gemeenten en andere organisaties enerzijds (wat kan er nu al nu in de uitvoering, verbeteren werkprocessen) en anderzijds kijken we waar aanpassing van wet- en regelgeving nodig is. Daarnaast worden in het wetstraject Participatiewet in Balans meerdere voorstellen meegenomen die voortkomen uit knelpunten en oplossingsrichtingen vanuit Simpel Switchen die te maken hebben met het versoepelen van de overgang tussen bijstand en werk. Dat gaat dan onder andere om het verruimen van de bijverdiengrenzen, het versoepelen van de aanvraagprocedure en het vereenvoudigen van het verrekenen van inkomsten (waaronder automatisch verrekenen en het bufferbudget). Het wetsvoorstel Participatiewet in balans is in mei 2023 in internetconsultatie gegaan.

Ruimte om in schrijnende situaties af te wijken van het principe ‘aanvraagdatum is ingangsdatum’

Knelpunt	Met name tijdens en na afloop van een oproepcontract (en ook bij pensionering, in relatie tot de Aanvullende Inkomensondersteuning voor Ouderen (AIO)) komt het regelmatig voor dat aanvragers al één of enkele maanden nauwelijks inkomsten hebben ontvangen voordat ze een bijstandsuitkering aanvragen. Daarnaast kunnen er zich bijzondere omstandigheden voordoen, bijvoorbeeld wanneer een ontwrichtende gebeurtenis het doenvermogen beperkt, waardoor de aanvraag later ingediend wordt. In beide gevallen kunnen mensen financieel ernstig in de knel komen. Door in schrijnende situaties bijstandsverlening over een beperkte periode voorafgaande aan de bijstandsaanvraag mogelijk te maken, kan bestaansonzekerheid worden weggenomen en wordt werken extra gestimuleerd. Ook wordt voorkomen dat mensen onnodig in de schulden terecht komen. In het traject Participatiewet in Balans is aandacht voor deze problematiek.
Regeling	Participatiewet, AIO
Fase	Nadere uitwerking van voorstel tot wetswijziging
Hoe	Onderdeel van spoor 1 in het traject Participatiewet in Balans
Link naar relevante stukken	• Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021
Voortgang	Het wetsvoorstel Participatiewet is in mei 2023 in internetconsultatie gegaan.

Kostendelersnorm

Knelpunt	De SVB constateerde in haar knelpuntenbrief van 2021 dat er ongewenste situaties optreden voor burgers met een AIO- of Anw-uitkering als gevolg van de kostendelersnorm. Ook UWV heeft de problematiek rond de kostendelersnorm in relatie tot de Toeslagenwet in de knelpuntenbrief aan de orde gesteld. Binnen de Participatiewet bestaan al langer zorgen over de negatieve gevolgen van de kostendelersnorm, blijkt onder andere uit het rapport 'Samen onder Dak' van Significant APE in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Regeling	Participatiewet, Anw, Toeslagenwet
Fase	Wetswijziging doorgevoerd per 1 januari 2023
Hoe	In het coalitieakkoord is afgesproken om de leeftijdsgrens in de kostendelersnorm te verhogen naar 27 jaar. Dat geldt ook voor de AIO en voor de Anw. Daarmee wordt ook tegemoetgekomen aan het knelpunt dat de SVB gesignaleerd heeft.
Link naar relevante stukken	• Detail 2020D44678 | Tweede Kamer der Staten-Generaal • Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021 • Knelpuntenbrief UWV 2021 • Kamerbrief stand van zaken Participatiewet in balans | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
Voortgang	De kostendelersnorm is per 1 januari 2023 verhoogd naar 27 jaar. Vanuit het traject Participatiewet in Balans (spoor 1) loopt het voornemen om in de wet op te nemen dat bij vooropgezet tijdelijk verblijf iemand niet als kostendeler wordt aangemerkt. Dit wetsvoorstel is mei 2023 in internetconsultatie gegaan.

Vangnet voor zelfstandigen

Knelpunt	Gemeenten benoemen dat het reguliere vangnet voor zelfstandigen (Bbz) arbeidsintensief is. Dit is ook gebleken tijdens de coronacrisis, waardoor het vangnet tijdelijk aangepast moest worden (Tozo).
Regeling	Participatiewet/Bbz
Fase	Verkennend
Hoe	In November 2021 is een brief gestuurd over de Motie Maatoug. In 2022 is hierover met ondernemers en gemeenten gesproken. In mei 2023 is de Kamer met een brief geïnformeerd over sociale zekerheidsinstrumenten voor kwetsbare groepen in een volgende crisis. In deze brief is ook aandacht voor lessen met betrekking tot sociale zekerheid gericht op zelfstandigen.
Link naar relevante stukken	• Kamerbrief motie Maatoug • Sociale zekerheid in crisistijd | Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Voortgang	In de brief van mei 2023 worden enkele lessen voor het Bbz benoemd waarmee aan de slag wordt gegaan.

Ik ben AOW gerechtigd

Inkomensverandering eerste jaar AOW

Knelpunt	In het eerste jaar dat mensen AOW ontvangen verandert er veel in het inkomen met doorwerking naar toeslagen en fiscaliteit. Mensen worden in het eerste jaar van AOW-ontvangst vaker geconfronteerd met terugvorderingen op bijvoorbeeld toeslagen. Ook is het niet-gebruik van regelingen onder ouderen hoger dan gemiddeld. Hierdoor kunnen zij inkomensondersteuning of belastingvoordelen mislopen.
Regeling	AOW
Fase	Verkenning oplossingsrichtingen
Hoe	In een ambtelijke werkgroep van de ministeries van SZW en Financiën, Belastingdienst, Toeslagen en SVB worden oplossingen verkend. Het bereiken van de AOW-leeftijd wordt als levensgebeurtenis onderzocht. Er wordt ingezoomd op wat de verandering betekent voor de doorwerking naar andere inkomensvoorzieningen.
Link naar relevante stukken	
Voortgang	Voor de zomer wordt de ambtelijke werkgroep opnieuw opgestart.

Schuldige nalatigheid in de AOW

Knelpunt	Mensen kunnen gekort worden op de hoogte van hun AOW-uitkering als zij niet (volledig) voldoen aan de premieplicht voor de AOW. De SVB beoordeelt naar aanleiding van de door de Belastingdienst aangeleverde gegevens of de persoon ‘schuldig nalatig’ verklaard dient te worden. Naar aanleiding van uitspraken van de Centrale Raad van Beroep is een verkenning verricht naar mogelijkheden om het proces van schuldig nalatig verklaren te vereenvoudigen en om de uitgangspunten van het beleid tegen het licht te houden. De verkenning heeft geresulteerd in een conceptwetsvoorstel om de korting op de AOW-uitkering vanwege het niet (volledig) voldoen aan de premieplicht voor de AOW af te schaffen. Het schuldig nalatig verklaren kan namelijk disproportioneel uitpakken voor soms kwetsbare mensen. Het conceptwetsvoorstel beoogt de AOW voor burgers, Belastingdienst en de SVB te vereenvoudigen.
Regeling	AOW
Fase	Wetstraject om schuldige nalatigheid af te schaffen
Hoe	Afschaffen van de korting wegens schuldige nalatigheid.
Link naar relevante stukken	Stukken bij het wetsvoorstel zijn hier te vinden op de website van de Tweede Kamer. • Wetsvoorstel Wijziging AOW, Wfsv en IW in verband met het afschaffen van de mogelijkheid om schuldig nalatig te verklaren
Voortgang	Het wetsvoorstel is aangeboden aan de Tweede Kamer.

Leefvormen in de AOW	
Knelpunt	Het stelsel van leefvormen binnen de AOW is ingewikkeld. Er zijn knelpunten in de uitvoering en het stelsel sluit niet altijd aan bij de beleving van mensen. Er is een verkenning naar leefvormen in de AOW uitgevoerd, waarin drie alternatieven zijn uitgewerkt. De variant waarin een objectief partnerbegrip is onderzocht, zoals in de Awir, lijkt het meest kansrijk. Met objectieve criteria is er geen beoordeling van de feitelijke situatie 'achter de voordeur' door de SVB nodig om te handhaven. Dit maakt de uitvoering van de AOW beter uitlegbaar aan en eenduidiger voor mensen.
Regeling	AOW
Fase	Verkenning oplossingsrichtingen
Hoe	We onderzoeken of een partnerbegrip met objectieve criteria een haalbaar en wenselijk alternatief is voor de huidige beoordeling van de leefvormen in de AOW en of dit bestaande knelpunten zal oplossen. Voor meer informatie hierover verwijzen we u naar de Kamerbrief met de kabinetsreactie op motie-Den Haan over het tijdpad en de vervolg-stappen op dit dossier.
Link naar relevante stukken	• Verkenning leefvormen in de AOW • Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021 • Kabinetsreactie IBO Vereenvoudiging • Kamerbrief over leefvormen in de AOW
Voortgang	In juni 2023 wordt gestart met het onderzoeken van het objectief partnerbegrip voor de AOW. Uw Kamer wordt eind 2023 geïnformeerd over de voortgang en naar verwachting wordt de uitwerking in het voorjaar van 2024 afgerond. In deze Kamerbrief is ook aandacht voor de keuzemogelijkheid bij ongewild duurzaam gescheiden leven (DGL). In de afgelopen periode is, samen met de SVB, het CAK en het ministerie van VWS, onderzocht of de keuzemogelijkheid voor DGL afgeschaft zou kunnen worden. Hierbij is gekeken naar de hoogte van de eigen bijdrage en de uitkeringshoogte van de AOW. De laatste cijfers over de inkomenseffecten en budgettaire gevolgen van het afschaffen van de keuze worden nog doorgerekend. Op basis van deze cijfers zal ik bezien of het haalbaar en wenselijk is om de keuze af te schaffen of dat het wenselijker is om de keuze in stand te houden. Uw Kamer wordt hier zo snel mogelijk over geïnformeerd, in ieder geval nog in 2023.

Ik ben ouder van een kind

Dubbele kinderbijslag intensieve zorg

Knelpunt	De aanvraagprocedure van dubbele kinderbijslag intensieve zorg (DKIZ) is complex voor veel ouders. Ook is het niet-gebruik van DKIZ geschat op 10%. Daarnaast is een knelpunt dat DKIZ niet met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd. Als ouders later horen over het bestaan van DKIZ of de aanvraag op een later moment doen, gelet op de druk op ouders rond de diagnose, lopen zij financiële ondersteuning mis. Hiervoor is een wetswijziging nodig.
Regeling	AKW (en Wlz)
Fase	Wetswijziging in voorbereiding
Hoe	• Toekenning van DKIZ met terugwerkende kracht mogelijk maken. • Aan ouders van kinderen met een Wlz-indicatie wordt de DKIZ automatisch toegekend. Concreet houdt dit in dat ouders met een kind met Wlz-indicatie geen aanvraag meer hoeven in te dienen voor een verdubbeling van de kinderbijslag. • Verder wordt voorzien in een grondslag voor gegevensuitwisseling, zodat het CIZ ouders die geen aanspraak maken, kan informeren over DKIZ (ouders van kinderen met een Wlz-indicatie). • Ook doet het CIZ onderzoek naar ouders van kinderen die geen Wlz-indicatie hebben. Het CIZ stelt dan aan de hand van een beoordelingskader vast of er sprake is van intensieve zorg. In het onderzoek zijn ouders, die een aanvraag zijn gestaakt, bevraagd naar de knelpunten. Het onderzoek bevindt zich in de analysefase. Met de verkregen inzichten wordt bezien of en hoe de aanvraagprocedure kan worden vereenvoudigd.
Link naar relevante stukken	• Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021 • Kamerbrief mailing over dubbele kinderbijslag intensieve zorg | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl • Kabinetsreactie IBO Vereenvoudiging
Voortgang	Vanaf 1 april 2024 krijgen ouders van kinderen met een Wlz-indicatie automatisch DKIZ uitbetaald. De wetswijziging regelt ook dat de dubbele kinderbijslag met terugwerkende kracht van een halfjaar kan worden uitgekeerd. Omdat de wetswijziging pas volgend jaar ingaat, hebben ouders van kinderen met een Wlz-indicatie begin dit jaar een brief gekregen waarin ze erop worden geattendeerd dat ze nog geen gebruik maken van de dubbele kinderbijslag. Het wetsvoorstel wordt rond de zomer naar de Tweede Kamer gestuurd.

Kinderbijslag keten: proces Wkb internationaal	
Knelpunt	Het vaststellen van de Wkb in een internationale context en het controleren van (partner) gegevens in het buitenland is ingewikkeld. Dat heeft extra complexiteit tot gevolg in situaties waarbij verrekening en terugvorderingen van de gezinsbijslagen door de SVB aan de orde zijn. Op 30 maart 2023 heeft de CRvB geoordeeld dat er geen wettelijke grondslag bestaat voor de verrekening van te veel betaald Wkb met AKW in zaken met een internationale context. Daarnaast heeft de CRvB twee gelijksoortige zaken doorverwezen naar de Raad van State.
Regeling	AKW; Wkb
Fase	Uitwerken oplossingsrichting
Hoe	Naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB gaat de SVB op korte termijn invorderings-zaken vanaf de datum van de uitspraak pauzeren. SZW, de SVB en Dienst toeslagen werken gezamenlijk aan een oplossingsrichting waarbij de invordering van de Wkb weer kan worden hervat.
Link naar relevante stukken	• Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021
Voortgang	SVB gaat op korte termijn invorderingszaken pauzeren. SZW, de SVB en Dienst Toeslagen werken aan een oplossingsrichting waarbij de invordering van Wkb weer kan worden hervat.

Kinderbijslag keten: toekenning kindregelingen na scheiding	
Knelpunt	Ouders moeten via de SVB de uitbetaling van de kinderbijslag en de toekenning van de Wkb organiseren, dat leidt tot veel onduidelijkheid.
Regeling	AKW; Wkb
Fase	Oplossingsrichtingen uitwerken
Hoe	Oplossing wordt gezocht in verbeteren informatievoorziening voor ouders.
Link naar relevante stukken	• Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank 2021
Voortgang	Toeslagen en de SVB besteden extra aandacht aan de informatievoorziening voor ouders na scheiding. Zolang het (automatisch) toekennen van het kindgebonden budget gekoppeld is aan het recht op kinderbijslag blijft goede voorlichting een aandachtspunt. Die koppeling zorgt er tegelijkertijd óók voor dat het recht op kindgebonden budget makkelijk en snel bepaald kan worden. De informatiepositie van ouders over de gevolgen van scheiding van de kindregelingen is verbeterd naar aanleiding van Kind van de Rekening, het rapport van de Ombudsman. Het toekennen van kindregelingen na scheiding wordt meegenomen in de brede verkenning van de vormgeving van kindregelingen. Dit betreft een traject dat mede verband houdt met de ambitie van het kabinet om de toeslagen af te schaffen en dat zich richt op structurele oplossingen van knelpunten in de huidige kindregelingen. Hierbij wordt samengewerkt met SVB en Dienst Toeslagen. Ook in het IBO vereenvoudiging is dit aandachtspunt benoemd.

Overig

Brutering van vorderingen	
Knelpunt	Uitkeringen worden bruto vastgesteld, maar netto uitbetaald. De uitkeringsinstantie draagt de loonheffing namens de uitkeringsgerechtigde over aan de Belastingdienst. Indien er sprake is van een terugvordering dienen uitkeringen in principe bruto te worden terugbetaald. Echter als de vordering in hetzelfde jaar wordt afbetaald als waarin deze is ontstaan, kan volstaan worden met een netto terugbetaling omdat de uitkeringsinstantie de loonheffing dan kan verrekenen met de Belastingdienst. Indien de jaargrens wordt gepasseerd dient echter altijd bruto terugbetaald worden waarna de uitkeringsgerechtigde zelf de loonheffing kan verrekenen met de belastingdienst. Dit kan door de uitkerings-gerechtigde echter onrechtvaardig voelen omdat er meer terugbetaald moet worden dan er netto is ontvangen. Ook kan de uitkeringsgerechtigde de middelen missen om het hogere bedrag terug te betalen.
Regeling	
Fase	Oplossingsrichtingen worden in kaart gebracht.
Hoe	Interdepartementale verkenning naar oplossingsrichtingen is gestart.
Link naar relevante stukken	Stand van de uitvoering juni 2022
Voortgang	• Er zijn opties geïnventariseerd die altijd netto terugbetalen mogelijk maken, waarvan er twee – verrekening van de loonheffing via het loonaangifteproces of via een separaat administratief proces – momenteel verder worden uitgediept. • Alle consequenties worden in beeld gebracht zodat een goede afweging gemaakt kan worden tussen de voordelen van netto terugbetalen door de uitkeringsgerechtigde en de impact op andere processen, de uitvoerbaarheid en de burger. • Naast een eventuele structurele oplossing wordt ook ingezet op het verbeteren van de dienstverlening waarmee de problemen rondom (bruto) terugvorderingen kunnen worden verkleind en soms zelfs weggenomen.

Internationale uitvoering	
Knelpunt	De uitkeringsverzorging en dienstverlening aan mensen in het buitenland of in grens-overschrijdende situaties verloopt in het algemeen trager, foutgevoeliger en met meer administratieve lasten voor mensen dan de dienstverlening aan mensen in Nederland. Dit hangt samen met het juridisch kader, de beperkte mogelijkheden voor digitale verwerking, de afhankelijkheid van medewerking van buitenlandse zusterorganen en overheden, de complexe handhaving in het buitenland, communicatie en sociaal-culturele verschillen. Bij de dienstverlening aan mensen in Nederland kan vaak gebruik gemaakt worden van gegevens uit Basisregistraties, zoals de Basisregistratie personen, of andere betrouwbare administraties. Voor mensen in het buitenland geldt dat in veel mindere mate, zo bevat de Registratie Nietingezetenen (RNI) slechts een beperkte gegevensset en zijn uitvoeringsorganisaties aangewezen op het opvragen van informatie bij de burger zelf of bij zusterorganen in het buitenland. Bovendien vraagt de internationale uitvoering onevenredig veel capaciteit van de SVB.
Regeling	AKW; AOW; Wkb; Anw
Fase	Verkenning oplossingsrichtingen
Hoe	Er zijn geen eenvoudige oplossingen mogelijk. SVB en SZW zijn een traject gestart om samen te werken aan oplossingen die bijdragen aan een toekomstbestendige en eenvoudigere internationale dienstverlening. In dit gezamenlijke traject wordt onder meer gekeken naar vereenvoudiging van nationale wetgeving met een grote positieve impact op de internationale uitvoeringslast van de SVB. Daarnaast kijkt de SVB naar handelings-perspectieven die binnen haar eigen invloedssfeer liggen, zoals de eigen beleidsregels, interne processen, digitaliserings- en automatiseringsmogelijkheden en opleiding en kennisborging van medewerkers.
Link naar relevante stukken	In de Stand van de uitvoering van juni 2023 wordt de Kamer hier nader over geïnformeerd.
Voortgang	Er wordt gewerkt aan een probleemanalyse en mogelijke oplossingsrichtingen om de internationale uitvoering te vereenvoudigen. We zullen uw Kamer met de volgende Stand van de uitvoering nader informeren over de complexiteit van de internationale uitvoering en de voortgang van het project.

Overgangsrecht	
Knelpunt	Zowel de SVB als UWV voeren regelingen uit die langdurig overgangsrecht bevatten. Overgangsrecht heeft soms onbedoelde gevolgen voor mensen en voor de uitvoering. Door overgangsrecht bestaan meerdere uitkeringsregimes vaak langere tijd naast elkaar. Dat veroorzaakt een onduidelijke situatie voor mensen die deze uitkeringen ontvangen en hun hulpverleners.
Regeling	O.a. partnertoeslag AOW, WAO, Wajong
Fase	Verkenning oplossingsrichtingen
Hoe	Ambtelijke verkenning naar opties hoe om te gaan met langdurig overgangsrecht.
Link naar relevante stukken	
Voortgang	Op dit moment zijn er nog geen wenselijke opties gevonden. De verkenning wordt in de tweede helft van 2023 voortgezet.

Dit rapport is een uitgave van:

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Expertise-unit Sociale Stabiliteit
Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag

© Ministerie van SZW | juni 2023